

altid alle mulige snørklede udveje for fortsat at kunne beskæftige disse mennesker. Jeg tror, det bliver en meget dyr affære for kommunerne og dermed for skatteyderne.

Til slut skal jeg lige sige til ministeren, at der ikke skal herske nogen tvivl om, at vi har en anden holdning – vi er jo også valgt for forskellige partier, fordi vi ser forskelligt på tingene – til alt det, der blev vedtaget for et par år siden, som den radikale ordfører fru Lone Dybkjær fik gennemført med, at man kan investere op til 10 mio. kr. af kommunernes og amternes penge i erhvervselskaber og samarbejde og alt det dér. Det er vi indædt imod.

Indenrigsministeren (Birte Weiss):

Hr. Poul Nødgaard ville gerne have en melding i dag, om vi i en eller anden fremtid ville ende med at have fem amter, der er regionalt baseret, om vi ville have syv eller otte, eller hvor mange der nu ville være tale om. Det er jeg overhovedet ikke i stand til at svare på.

Når jeg ikke er det, er det, fordi der er megen alvor bag det, som jeg sagde i mit oplæg, og som jeg også sagde på amtskonferencen for 1½ måned siden i retning af jubilæet, nemlig at amterne ikke skal nedlægges som regionalmyndighed. Det kan være, at de skal gøres større, dvs. mere regionale, og det kan være, at opgavefordelingen mellem amter og kommuner skal justeres. Men vi kan ikke undvære dem; vi kan ikke undvære at have en topprofessionel, regional myndighed. Det vil sige, at der vil være tale om en skatteudskrivende myndighed, og det er besvarelsen på det spørgsmål, som hr. Poul Nødgaard stillede.

Dernæst er der spørgsmålet om udredningsarbejdet. Jeg tror, det er meget vigtigt, at vi tager disse spørgsmål i den rigtige rækkefølge. Som jeg sagde før, er vi nu i gang med at gennemføre en lovgivning, der skal give kommuner og amter helt anderledes muligheder for at arbejde sammen på kryds og tværs.

Derefter skal Hovedstadscommissionen færdiggøre sit arbejde, og så skal der laves lovgivning. Det ville være ejendommeligt, synes jeg, om man samtidig begyndte at lave en større udredning af amters og kommuners almindelige opgavefordeling. Vi bliver nødt til at tage det i den rigtige rækkefølge.

Det kan være, at hr. Torben Rechendorff, som jo ellers lagde megen inderlighed i stemmen, vil synes, at jeg repræsenterer et stenhjerte. Det er sjældent, at man ligefrem bliver tryglet her fra

Folketingets talerstol. Men det, som jeg i al stilfærdighed kan sige, er, at vi må tage tingene i den rækkefølge, som de nu engang naturligt må finde sted.

(Kort bemærkning).

Torben Rechendorff (KF):

Jeg siger tak til ministeren for de meget venlige svar. Jeg har lyst til at sige om det med rækkefølgen, at jeg erkender, det er noget, man kan se forskelligt på. Man kan som regeringen først tage HS og sige: Så laver vi dét. Så kommer der lovforslag om samarbejdet mellem kommuner og amter. Så tager vi dét. Så nedsætter vi en hovedstadscommission. Så tager vi dét. Og så kan man ikke afvise, siger ministeren, at man på et eller andet tidspunkt, når man er færdig med alt det, kigger på opgavefordelingen i det hele taget. Dertil vil jeg gerne sige til ministeren, at man kunne vel også sige: Og omvendt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Jeg foreslår, at forslagene henvises til Kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

23) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 65:

Forslag til folketingsbeslutning om øget forskning i miljømedicin.

Af Kjeld Rahbæk Møller (SF) m.fl.
(Fremsat 21/2 95).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Forskningsministeren (Frank Jensen):

Jeg er helt enig med forslagsstillerne i, at vi skal være meget opmærksom på de sundhedsmæssige effekter, der kan optræde på baggrund af de stoffer, vi allerede har eller i fremtiden kan komme til at udlede i vores natur, ligesom vi skal være opmærksom på de negative effekter, der kan knytte sig til arbejdsmiljøet, til levnedsmidler og i det hele taget til vores livsstil generelt.

Opmærksomheden betyder, at vi har behov for ny viden om, hvordan det reelt ser ud, altså en status, og for ny viden om, hvordan vi kan sætte ind for at fjerne eller helst forebygge og undgå uønskede virkninger på os selv og på vores natur.

Jeg er helt enig med forslagsstillerne i, at det er et område, vi ikke kan løfte alene, men at det lægger op til internationalt samarbejde. Jeg er altså enig i, at vi fra dansk side skal yde vores bidrag til at fremskaffe ny viden og dermed engagere os forskningsmæssigt på området også i international sammenhæng.

Forslagsstillerne lægger op til, at jeg som forskningsminister skal koordinere de enkelte ministeriers forskning inden for miljømedicin. Forslagsstillerne begrundet deres forslag med, at der er tale om et tværgående forskningsområde, der let kan komme i klemme i prioriteringen.

Der henvises til, at Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd ikke har miljømedicin som et prioriteret område, samt at der ikke findes en pulje til miljømedicin i Miljø- og Energi ministeriet, og at området heller ikke skulle være medtaget i det strategiske miljøforskningsprogram.

Nu kan jeg afsløre, at sådan forholder det sig heldigvis ikke. Vi er allerede i den situation, at vi stort set opfylder alt det, som forslagsstillerne ønsker sig på miljø sundheds forskningsområdet. Når vi ser på vores forskningsområder generelt, har vi faktisk i Danmark inden for miljømedicin en af de allerbedste koordinationer, som jeg i øvrigt er enig med forslagsstillerne i at vi skal sikre de begrænsede forskningsmæssige ressourcer, vi har råd til i det danske samfund. Koordination er således et nøgleord også for mig i prioriteringen af forskningspolitiske redskaber, både når vi ser på den hjemlige forskning, og også når vi ser på det internationale samarbejde på forskningsfeltet.

Jeg har derfor overhovedet ingen betænkeligheder ved at tilslutte mig forslagsstillerernes intentioner, men man kan spørge, om det er nødvendigt, at Folketinget skal træffe beslutning om noget, der allerede er sat i værk.

At der ikke findes en særlig prioritering af dette område af miljømedicin i Statens Sundhedsvidenskabelige Forskningsråd og heller ikke er en speciel kasse i Miljø- og Energi ministeriet, ser jeg mere som udtryk for, at der åbenbart kan finde koordination sted, uden at vi har oprettet en særlig cigarkasse til at sikre koordinationen.

Gang på gang har vi under debatter med hinanden her i Folketingssalen mødt en modstand mod, at vi fordelte vores i øvrigt begrænsede forskningsbevillinger i alt for mange cigarkasser. OECD har også netop i sin kritik af den måde, dansk forskning er tilrettelagt på, igenem de sidste to evalueringer af dansk forskningspolitik og administration gjort opmærksom på, at der er for mange cigarkasser.

På dette område kan vi altså konkludere, at der finder en meget tæt koordination sted, uden at det har været nødvendigt at oprette særlige cigarkasser på feltet.

Forklaringen på det tror jeg skal søges i det udmærkede initiativ, der også findes en publikation for, nemlig Sundhedsministeriets Miljømedicinske Forskningscenter, som blev oprettet efter en international miljøforskningsevaluering tilbage i 1989. Det blev afledt af oprettelsen af et koordinationsudvalg, der havde som grundlag at skulle forestå koordination af den miljømedicinske forskning, og det førte til afholdelse af konferencer ikke blot med inddragelse af Sundhedsministeriets egne forskningsinstitutioner, men også med den grundvidenskabelige forskning på universiteter og den øvrige sektorforskning på det miljømæssige område. Det førte til oprettelsen af Sundhedsministeriets Miljømedicinske Forskningscenter, som altså ikke blot står for koordination af miljømedicinsk forskning inden for Sundhedsministeriets egne institutioner, men også over til det øvrige forskningslandskab. Det er et center uden mure, og jeg synes, det er en god konstruktion, når det gælder oprettelse og koordination af forskningen, at det har sit udspring i de stærke miljøer, vi i forvejen har både på universiteter, højere læreanstalter og i sektorforskningen.

På dette område må jeg derfor konkludere, at vi her faktisk har en rimelig unik situation: et center uden mure, der har som udgangspunkt at

koordinere initiativerne for de ressourcer, der i øvrigt er til rådighed, og som sætter én i stand til inden for sin egen institutions rammer at bidrage til centeret over sin egen institutionelle forskningsmæssige prioritering.

Jeg vil også gerne benytte lejligheden til at rette en misforståelse hos forslagsstillerne i forhold til det strategiske miljøforskningsprogram. Miljømedicin er faktisk en integreret del af det program, der drejer sig om human miljøforskning, det såkaldte humane delprogram i det strategiske miljøforskningsprogram.

Når der altså ikke er nogen speciel cigarkasse – pengekasse – ovre i Miljø- og Energiministeriet, der skal forestå den specielle forskning inden for miljømedicin, er det, fordi det er en integreret del i det strategiske miljøforskningsprogram, som jo også gerne skulle ses i sammenhæng med den koordination, der finder sted i Sundhedsministeriets Miljømedicinske Forskningscenter.

Jeg er enig med forslagsstillerne i, at vi i forbindelse med udarbejdelsen af et nyt miljøforskningsprogram, der skal afløse det nuværende strategiske miljøforskningsprogram, skal sikre os, at dette miljømedicinske område kommer med. Det er også udgangspunktet for den skrivegruppe, der i øjeblikket forsøger at samle trådene fra det nuværende program til en viderereførelse af et kommende program, hvorunder man også har reproduktion og allergi som indsatsområder.

Når det drejer sig om det forskningsområde, som SF har rejst i forbindelse med debatten i dag, må jeg altså sige, at vi har en god koordination.

Ser vi på den internationale forskning, EU's rammeprogrammer, må jeg også rette en misforståelse her: Vi har allerede sikkerhed for, at miljømedicin indgår under det nuværende fjerde rammeprogram i EU.

Det har været højt prioriteret fra dansk side at sikre os, at miljø og sundhed kom med i det fjerde rammeprogram, og jeg ser bestemt ikke nogen grund til, at vi skulle slække på det danske krav om, at det område også skal styrkes. Vi havde gerne set, at der også i det fjerde rammeprogram var flere ressourcer til miljø og sundhed, menneske og natur, men jeg vil gerne love her ved debatten i dag, at vi fra Forskningsministeriets side vil intensivere arbejdet for at sikre, at det får et øget omfang i det femte rammeprogram.

Alt i alt må jeg sige, at det er et godt beslutningsforslag, SF har fremsat. Tingene er allerede sat i gang, og derfor ser jeg ingen grund til, at Folketinget skulle træffe beslutning om noget, der allerede finder sted, men siger tak for lejligheden til over for Folketinget at kunne præsentere de initiativer, der allerede er sat i gang på området.

Lis Greibe (S):

Det er jo ikke første gang, at SF fremsætter et beslutningsforslag, der i sin ordlyd har til hensigt at udnævne partiet til at være den store redningsplanke.

Det er heller ikke første gang, det er nødvendigt at fortælle SF, at der ikke er noget, der skal reddes hjem. Regeringen er ikke ude på dybt vand, og den har fuld kontrol over sejladsen. Kursen er stukket ud, og jeg er sikker på, at den fører i en retning, som også SF kan være tilfreds med.

Jeg kan være meget enig med SF i, at forskning for mennesket er uhyre vigtig. Det er også en rigtigt konstateret sørgelig kendsgerning, at miljøfaktorer er skyld i, at der fortsat afdækkes nye alarmerende sundhedsmæssige tilstande: Luft-, vand-, mad- og arbejdsmiljøpåvirkninger; ja, vi lever livet farligt. Det værste er, at vi ofte først bliver klar over det, når det er for sent.

I bemærkningerne til forslaget har SF nævnt eksempler på, at man har konstateret en usædvanlig udvikling. Det drejer sig om faldende fertilitet og øget testikelkræft hos mænd. Jeg går ud fra, det er tilfældigt, at det er mandesygdomstegn, der nævnes, men jeg er da enig i, at der er fremkommet nye alarmerende tal inden for de nævnte områder.

Sørgeligt nok kunne SF også let have opremset en lang, lang liste af unisexproblemer forårsaget af miljøpåvirkninger, og i øvrigt kan faldende fertilitet jo også være en trist følgevirkning for kvinder, når det er et fælles ønske hos et par at få et barn.

Mennesket har pådraget sig mange forureningsfølgervirkninger, og det er bydende nødvendigt at have disse i bagehovedet, når vi vurderer miljøindsats. Det gælder såvel indsats for at beskytte miljøet som indsats for at genoprette skader, der er forårsaget af fortidens synder. Begge former for indsats bør baseres på viden, og det er derfor meget tilfredsstillende, at regeringen har styrket forskningsområdet.

Forskning af høj kvalitet kan være med til at løse en lang række sociale, miljømæssige og

sundhedsmæssige problemer. Vi skal derfor altid være kritiske og sikre os, at ambitionsniveauet er tilstrækkelig højt, at forskningsmål og -midler løbende evalueres, at brugere og aftagere af forskningsresultater får tilstrækkelig indflydelse på forskningspolitiske prioriteringer, og at der lægges vægt på de internationale samarbejdsmuligheder.

Forskningsministeren har netop redegjort for de initiativer, der allerede er taget, og oplyst, at der på netop det miljømedicinske område er oplæg og udspil undervejs.

Forskningspolitisk Råds beretning for 1994 er netop kommet, og vi afventer nu udspil til ny rådsstruktur på baggrund af de nedsatte udvalg. Her forventer vi, at også problemet med den tværgående forskning bliver løst. Et nationalt forskningsråd til at betjene regering og Folketing med tværministeriel rådgivning kunne være en reaktion på OECD-rapportens anbefalinger.

Forskningsministeren har tilkendegivet, at vi som en naturlig fortsættelse af at have området med i EU's fjerde rammeprogram også arbejder på at få det med i øget omfang i femte rammeprogram, så også her får SF sine synspunkter tilgodeset.

Socialdemokratiet er enig i intentionerne i det fremsatte beslutningsforslag, men da alle de ting, der er peget på i forslaget, reelt er gennemført eller er ved at blive det, bortfalder forslagets nødvendighed.

Socialdemokratiet takker forskningsministeren for et fyldigt svar og stemmer imod forslaget.

Henning Urup (V):

Forskning i miljømedicin vil komme til at fylde mere i den fremtidige forskning. I de sundhedsvidenskabelige forskningsråds strategiplaner er miljøforskning da også nævnt som et område, der bør opprioriteres.

Verdens befolkning vokser med en kvart million mennesker pr. dag, og samtidig udvikles der verden over mere og mere teknologi, flere og flere raffinerede hjælpestoffer ser dagens lys, maden bliver til emballeret »fastfood«, alt i alt nogle forandringer, der bevirker, at der er god grund til at udforske miljøets påvirkninger af vores sundhed.

Det problematiske ved offentlige midler er bare, at for at opprioritere ét område må et andet nedprioriteres, hvis pengene skal slå til; men det problem forventer jeg ikke at SF vil give et bud på.

Miljømedicin er langtfra udelukkende et dansk anliggende, hverken hvad angår symptomer eller påvirkning, og derfor er der god fornuft i at forsøge at få det indarbejdet i EU's femte rammeprogram. Det ville give danske forskere mulighed for at få del i den viden, der måtte være samlet på området i andre europæiske lande.

Henriette Kjær (KF):

I Det Konservative Folkeparti ser vi med interesse på SF's forslag om øget forskning i miljømedicin. Det er helt åbenlyst et område, hvor der i fremtiden vil melde sig mange spørgsmål om, hvordan miljøet indvirker på vores helbred. Jeg ser med stor bekymring på den stærkt faldende fertilitet hos mænd, og jeg mener, det er vigtigt, at vi finder årsagen til problemet. Hvis det skyldes miljøforurening i den ene eller den anden form, det kan være stoffer i drikkevandet, er det i hvert fald vigtigt, at vi skrider til handling.

Men også andre undersøgelser af miljøets indvirkning på vort helbred har betydning. Miljøforskere har tidligere vist, at blybelastede børn har store indlæringsproblemer, og med den viden i bagagen kan vi tage vores forbehold; kun via konkret viden kan vi komme problemerne til livs. Det kan så også være, at forskning i miljømedicin viser, at nogle af de problemer, man forsker i, slet ikke har årsag i miljøforurening, men så er vi da blevet det klogere.

Derfor kan vi i Det Konservative Folkeparti godt se fordelene ved, at der bliver forsket mere inden for området miljømedicin, og jeg synes, det er en god idé at få miljømedicinen indplaceret som et prioriteret emne i EU's femte rammeprogram. Vi har nemlig muligheden, da forberedelserne til det femte rammeprogram kun lige er i de indledende faser.

Med hensyn til at afsætte øgede midler til forskning i miljømedicin herhjemme er jeg åben over for ideen, men har nogle opklarende spørgsmål, som jeg vil søge afklaret under udvalgsbehandlingen. Jeg regner med, at når SF taler om øgede midler, mener de inden for rammen af det nuværende forskningsbudget, så der altså er tale om at nedprioritere noget til fordel for at opprioritere forskningen i miljømedicin.

Skal vi gå med til forslaget, er det under forudsætning af, at det ikke kræver øgede bevillinger, men som sagt er der nogle ting, jeg ønsker opklaret under den senere udvalgsbehandling, hvorefter vi vil tage endelig stilling til forslaget.

Tom Behnke (FP):

Også jeg skal sige, det er godt at se, at SF beskæftiger sig med de her vigtige problemer, når vi taler om mennesker. Jeg synes også, det er nogle gode intentioner, der ligger i forslaget, men spørgsmålet er: Hvor nødvendigt er forslaget?

Der bliver talt meget om biologisk-medicinsk forskning og samfundsmedicinsk forskning, og så er man åbenbart kommet til at sætte sig mellem de to stole, når man taler om miljømedicinsk forskning. Det er noget, SF påstår i sit beslutningsforslag, men der er ingen dokumentation for det, og der er heller ingen argumentation for, hvordan det hænger sammen, eller hvorfor det hænger sådan sammen, så vi savner en dokumentation af det behov, som SF påstår der er.

Der er heller ikke så meget i forslaget om, hvad der egentlig allerede sker i dag. Hvad er status nationalt, hvad er status internationalt? Jeg ved godt, at ministeren så har svaret på mange af de spørgsmål, jeg har stillet, og jeg har lyttet meget interesseret til og har fulgt med i, hvad ministeren havde af svar, men det er jo ikke nogen forespørgselsdebat, vi er i gang med; det er et beslutningsforslag, som SF har fremsat.

For at sige det ligeud synes jeg, det er et lidt tyndt forslag, som savner dokumentation og argumentation for behovet. Jeg er så også blevet bekendt med, at man i Miljøudvalget i samarbejde med Teknologinævnet faktisk har planlagt, at der skal være en konference netop om det her emne, og det kunne jo være gavnligt, at man lige afventede den konference og hørte, hvad der skete dér; så var det noget nemmere at forholde sig til det i øvrigt tynde beslutningsforslag fra SF.

Vi hørte også ministeren sige til punkt 2 om, at miljømedicin skal indarbejdes i EU's femte rammeprogram, at det er det rent faktisk allerede på nuværende tidspunkt, og det vil sige, at i hvert fald halvdelen af forslaget er faktisk overflødig.

Så er der den anden del, og det er så punkt 1, om, at der skal øgede midler til. Der står ikke noget om, hvor mange penge der skal til, og der står ikke noget om, hvor stort et beløb det er, vi taler om. Hvor stort er problemet? Hvor stor er mangelen på forskning på det her område? Det står der intet om i forslaget, og derfor er det utrolig vanskeligt at forholde sig til det.

Der står heller ikke noget om, hvorvidt de øgede midler til forskningen i miljømedicin skal

tages som en ekstra skatteopkrævning, om det skal ske ved omprioritering, eller hvor pengene i øvrigt skal komme fra, og det ville da være interessant at høre.

Jeg kunne godt forestille mig, at man lavede et helt andet system, således at vi på en mere konstruktiv måde kunne lede pengene derhen, hvor der var behov for forskning, nemlig ved, at man f.eks. i Folketinget via ministeren kunne bestille forskellige opgaver og bede om, at der blev forsket i nogle specielle emner og så sende en pose penge til det projekt, frem for man bare lægger en pose penge ned i en forskningsinstitution og siger: Prøv at se, hvad I kan få ud af pengene. Prøv at forske i et eller andet. Prøv at komme med nogle ideer til, hvad I kan bruge pengene til. Hvis man i stedet meget mere målrettet bad dem om at forske i bestemte ting og så afsatte pengene til det, ville også vi her i Folketinget, herunder også SF, have mulighed for at træffe nogle beslutninger om, hvor vi synes, der kunne være et underskud af forskning, og så lede nogle penge hen til de forskellige projekter.

Men det er selvfølgelig en helt anden tankegang, end forslaget her lægger op til. Jeg synes, forslaget efterlader flere spørgsmål, end det besvarer, og så længe vi ikke har fået svar på alle spørgsmålene, er vi for Fremskridtspartiets vedkommende afventende frem til anden behandling, men hvis ikke der kommer yderligere, end der ligger på bordet indtil nu, må vi afvise forslaget som værende overflødig.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Der er kuk i kønslivet. Overalt i naturen ser vi nu alarmerende tegn på, at giftige kemikalier truer fundamentet for liv, dvs. evnen til at formere sig. Mange undersøgelser fra USA, Canada, Sverige og Danmark har vist, at klorforbindelser ophobes i fedtvævet, og at nogle af dem opfører sig som det kvindelige køns-hormon østrogen. Resultatet er sandsynligvis – for vi ved det ikke med sikkerhed – at vor fertilitet er truet. Flere og flere dyreunger fødes med misdannede kønsorganer eller som tve-kønnede. Ligeledes kan vi konstatere, at vores egen reproduktionsevne er dalende.

Selvfølgelig skal der forskes, og selvfølgelig skal vi også have vished, men inden da må vi lade tvivlen komme sundhed og miljø til gavn; det vil sige, at vi ikke bare skal sætte os ned og vente på de sikre resultater. Vi skal ikke spille russisk roulette, vi skal handle, og derfor er vi

nu i gang med at forbyde en række pesticider, ligesom vi har indført en pesticidafgift eller i al fald er på vej til at indføre en pesticidafgift. Fremtiden vil med stor sandsynlighed vise, at der er brug for endnu skrappe redskaber, hvis vi skal redde grundlaget for liv, for det er faktisk det, som er på spil.

I Det Radikale Venstre er vi meget enige i de intentioner, som SF's beslutningsforslag rummer. De fleste af de forslag, som bringes frem, er imidlertid og heldigvis allerede gennemført. Som forskningsministeren allerede har været inde på, er der nedsat et koordinationsudvalg for den miljømedicinske forskning, sådan at alle forskere på området har et mødeforum, og det er utrolig vigtigt. Dertil kommer, at miljømedicin er en del af det strategiske miljøforskningsprogram, og endelig er der, som vi også har hørt, et udredningsarbejde i gang vedrørende mænds fertilitet, og også Teknologinævnet, som vi i det hele taget her i Folketinget har god gavn af, er i gang med at lave et udredningsarbejde.

Jeg vil på ingen måde afvise, at der er brug for flere forskningsmidler til miljømedicin, og jeg håber, at de ansvarlige for fordelingen af forskningsmidler inden for de forskellige forskningsprogrammer vil være meget vågne over for de projekter, som rummer elementer af miljømedicin. Set i relation til de meget alvorlige miljøproblemer, som vi står med, er der nemlig ingen tvivl om, at det haster med at finde svar på, hvorfor vi udrydder os selv.

Jeg vil gerne sige tak til SF for den vigtige drøftelse, vi har fået lejlighed til at tage, og samtidig vil jeg gerne opfordre regeringen til at få udarbejdet en samlet oversigt over danske forskningsprojekter inden for miljømedicin, så det bliver muligt at danne sig et overblik over det danske bidrag til den internationale miljømedicinske forskning.

Når vi har den viden, skal jeg ikke udelukke, at vi på ny må have en drøftelse af, om der er huller i vor forskning, og om de overhovedet kan lukkes. Det er jo ikke altid penge, det drejer sig om.

Bruno Jerup (EL):

Enhedslisten er enig med forslagsstillerne i, at det er en meget nødvendig debat, og at det er en meget god ting at gøre en øget indsats på det område, der hedder miljømedicin. Forståelsen af sundhed er jo meget vigtig, så man ikke har en opfattelse af sådan et eller andet individ, der skal repareres, når nu det er gået i stykker, men

lige præcis ser på sundhed som noget, der starter lang tid før, noget, der handler om vores vaner, vores måde at leve sammen på, vores måde at omgås naturen på, hvad vi spiser, og i det hele taget hvordan vi lever.

Det vil sige, at den forståelse af helheden i sundhed er meget vigtig, og jeg opfatter også dette forslag sådan, at man forstår det, der hedder miljømedicin, som et led i forståelsen af det hele menneske, forståelsen af mennesket i samspil med naturen og med de forskellige ting, som vi nødvendigvis må indtage eller være en del af.

Om forslaget kan jeg sige fra Enhedslistens side, at vi støtter det, og det væsentlige ord i denne sammenhæng er, at der står »øgede«. Man kan så springe resten over, men der står »øgede midler til forskning« på dette område, og det synes vi man bør støtte.

Jeg kan forstå på ministeren, at ministeren mener, at det meste af det her sådan set er klart af, men jeg mener alligevel, det er rimeligt nok, at man fra Folketingets side med et beslutningsforslag påpeger, at der kan være behov for en øget indsats.

Selv om jeg er enig i, at der kan være afgrænsningsproblemer i forhold til andre forskningsområder – og jeg har også i andre sammenhænge kritiseret, at man laver alt for meget cigarkasseforskning og laver forskellige kasser til forskellige projekter – mener jeg ikke, at det bortforklarer eller umuliggør, at man fra Folketingets side kan gøre en øget forskningsindsats på dette område.

Med hensyn til den anden del af forslaget, om, hvorvidt det skal ind i EU's femte rammeprogram, har vi i Enhedslisten den pragmatiske holdning til det spørgsmål, at når man alligevel bevilger pengene til disse rammeprogrammer, er det da trods alt fornuftigt, at man bruger dem til det her frem for alt muligt andet, og derfor vil vi nødvendigvis også støtte den del af forslaget, selv om vi jo i det hele taget er kritiske over for de rammeprogrammer, som man laver i EU på forskningsområdet.

Vi mener ikke, man kan sige, at forslaget som sådan er overflødigt. Det mener jeg er en alt for negativ indstilling til det, men det er muligt, at nogle af spørgsmålene er afklaret i nogle andre sammenhænge. Jeg synes nu, det er vigtigt, at SF har fremsat dette forslag, og derfor vil vi støtte det fra Enhedslisten side, selv om vi da også er interesserede i at høre om nogle af de ting, som bl.a. fru Elsebeth Gerner var inde på,

og få en redegørelse for, hvilke områder man faktisk forsker i på dette felt. Det kunne være interessant måske også i forbindelse med en uddybning af eller en fremtidig lovgivning på dette område.

Men samlet set må vi sige, at vi fra Enhedslistens side trods andres kritikpunkter mener, at det her er et beslutningsforslag, som er positivt.

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Jeg må takke alle ordførerne for at gå seriøst ind i debatten. Alle har sagt, at det var et vigtigt emne, vi havde oppe.

Ministeren sagde ligesom vi andre, at det var alvorligt, vigtigt, men at det var løst, og så sad jeg og undrede mig, for hvis der var danske midler til rådighed, hvordan kan det så være, at den eneste universitetsforskning på området, der foregår, nemlig på Odense Universitet, er så afhængig af amerikanske midler, som den er?

Hvordan kan det være, at forskningen på Rigshospitalet i mænds faldende fertilitet er så underfinansieret, som den er, og lever så usikkert et liv? Det skal siges, at den får støtte fra Miljøministeriet, og det er rigtigt, at Miljøministeriet gør en del, men hvorfor er der så mange problemer, og det dér forskningscenter i Sundhedsministeriet, som jeg altså må indrømme jeg ikke kendte, hvilken rolle spiller det egentlig i denne situation?

Jeg vil foreslå, at vi simpelt hen bruger dette forslag til i udvalget at få et overblik over, hvad der egentlig foregår, og hvor problemerne er, for ifølge ministeren er der ingen problemer, men jeg tror ikke, ministeren har ret i dét. Jeg tror, ministeren er blevet overoptimistisk.

Det samme gælder selvfølgelig, når det drejer sig om EF's rammeprogrammer. Det er muligt, der er nogle muligheder, men mig bekendt er de så ikke udnyttet, og så er det jo forskerne, der har sovet i timen, men i hvert fald skal det frem, hvis det er sådan, at en væsentlig del af vores forskning kan finansieres via EF's fjerde rammeprogram. Hvorfor er det så ikke sket?

Fru Lis Greibes tale synes jeg var ubehagelig. En af SF's kandidater fortalte mig, at når hun under folketingsvalgs kampen rejste spørgsmål om mænds faldende fertilitet, begyndte folk at fnise. Lidt det samme foregår nu her; det blev opfattet som sexistisk, at jeg bragte et område frem, der ikke var unisex, men omhandlede mænd. Sagen er, at mænds faldende fertilitet er det tydeligste tegn på, at der er noget galt med stoffer i miljøet. Det er langtfra det eneste; der er

masser, der vedrører både mænd og kvinder, men dette er det mest synlige, og derfor er det selvfølgelig det, der nævnes. Der er ikke anden grund.

Hr. Henning Urup og fru Henriette Kjær var meget positive, sådan opfattede jeg det, og ville have opklaret nogle ting i udvalget. Det får vi nu gjort. Der blev spurgt, om jeg forestillede mig flere midler, og det er også til hr. Tom Behnke: Det gør jeg egentlig ikke. Vi vil gerne have flere midler til forskning, men dette forslag går ud på inden for gældende rammer at omprioritere midlerne.

Der blev fra hr. Tom Behnkes side spurgt, hvorfor der ikke blev nævnt et konkret beløb. Det er netop, fordi vi ikke nødvendigvis ønsker at oprette en ny cigarkasse, men ønsker at sørge for, at de midler, der nu er til stede, er til stede på en måde, så dette område får de nødvendige midler; og det kan gøres på mange måder, der er bedre end at oprette en cigarkasse.

Fru Elsebeth Gerner Nielsen skal have tak for indlægget. Der blev ikke sagt noget, jeg var uenig i. Tværtimod blev det understreget, at det her er vigtigt, og der blev stillet de spørgsmål, som jeg også har fremhævet vi må have rejst i udvalget, så vi kan få hele det her område kortlagt og få løst de problemer, der er. Jeg forstod også, at det var fru Elsebeth Gerner Nielsens holdning, og det samme gælder hr. Bruno Jerup, som jeg også skal takke for støtten til forslaget.

Forskningsministeren (Frank Jensen):

Jeg synes, det har været en overordentlig god debat, hvor alle ordførere har forholdt sig meget konkret til de stigende problemer, der er i vor levevis med hensyn til anvendelsen af kemikalier og bekæmpelsesmidler, og hvilken indflydelse det har både på menneskeheden og på det omgivende miljø og naturen.

Jeg er glad for at kunne konstatere, at der er bred enighed om, at det bør vi skaffe os mere viden om og forske mere i. Det lover godt for også en fremtidig satsning på det miljømedicinske forskningsområde, så det er jeg også meget tilfreds med, og jeg benyttede også mit tidligere indlæg til at takke SF for, at vi har fået det her vigtige emne op.

Men jeg er så også nødt til over for Folketinget at redegøre for, hvilke skridt der allerede er taget for at opnå det, som er baggrunden for SF's beslutningsforslag, nemlig at sikre større koordination.

Dér tillod jeg mig at sige, at man mange steder kan kritisere forskningslandskabet for at være for ukoordineret, så der er for spredt fægtning. Her er der trods alt et område, hvor vi har en rimelig stor koordination ikke mindst på grund af det koordinationsudvalg, der har været nedsat under Sundhedsministeriet, som har ført frem til oprettelsen af Sundhedsministeriets Miljømedicinske Forskningscenter, som er dette center uden mure, der sikrer os, at alle stærke miljøer kan være med og ikke blot dem, der er ressortmæssigt tilknyttet Sundhedsministeriet.

Jeg er sikker på, at hr. Kjeld Rahbæk Møller kan finde områder, hvor man ud fra forskellige vinkler vil sige: Her burde der satses mere. Det, der er vigtigt for mig, er, at vi ikke hver eneste gang, vi på grund af en mediedebat bliver optaget af et eller andet, beslutter, at pengene nu skal køres over i dén kasse for at sikre, at vi får svar på nogle umiddelbare spørgsmål. For at have den langsigtede vidensopbygning – og jeg tror ikke, hr. Kjeld Rahbæk Møller og jeg er uenige i, at vi skal sikre en langsigtet vidensopbygning; det må ikke være fra tue til tue – er det nødvendigt, at der skal være en langsigtet koordination, og der er ikke noget, der er bedre, end hvis den finder sted inden for forskningsverdenen selv. At det er det, der er drivkraften frem mod ny erkendelse og ny viden, tror jeg vi er meget enige om.

Der er mange, der har forholdt sig til den konkrete debat om mænds faldende fertilitet forårsaget af miljøforurening. Her kan jeg sige, at der allerede på nuværende tidspunkt af reageringen er taget skridt til en afdækning af, hvad det er for et forskningsmæssigt vidensgrundlag, vi har i den debat, der forløber i offentligheden og blandt mennesker i vores sundhedssektor.

Miljø- og Energiministeriet og Sundhedsministeriet har sammen forestået et udredningsarbejde om det vidensgrundlag, vi har i dag, for debatten om mænds faldende fertilitet, og jeg hverken friser eller andet, for jeg er enig med ordføreren for forslagsstillerne i, at der her er et felt, vi bør have afdækket. Jeg kan så redegøre for, at den udredning, som forestås af de to ministerier, vil være færdig i løbet af en måneds tid. Så har vi grundlag for at se, om der er mulige forskningsområder, som fortjener at få en nærmere afdækning.

Til fru Elsebeth Gerner Nielsen, som ønskede at få en status over, hvad der allerede er af projekter både på det grundvidenskabelige område,

på det mere anvendelsesorienterede og over til det, der i dag bliver anvendt direkte i sundhedssektoren af vidensgrundlag for miljømedicinsk forskning, skal jeg sige, at det vil jeg gerne sætte i værk.

Jeg vil gerne love, at under det udvalgsarbejde, der nu forestår på baggrund af SF's beslutningsforslag, vil vi kunne levere en samlet oversigt over, hvilke projekter der finansieres både af Sundhedsministeriet, Miljø- og Energi ministeriet og Forskningsministeriet og af de grundbevillinger, der lokaliseres ud gennem Undervisningsministeriets basisbevillinger.

Det kan godt ske, det er noget, der tager lidt tid, men det her er ikke en sag, der løber fra os, og jeg skal love, at vi vil gøre, hvad vi kan for at give Folketinget de bedst mulige betingelser for at få et samlet overblik over, hvad der foregår i det danske forskningslandskab på det miljømedicinske område.

Kjeld Rahbæk Møller (SF):

Disse specielle betragtninger om, i hvilken udstrækning vi fra Folketingets side skal gå ind i konkrete forskningsspørgsmål, er jeg meget, meget enig i.

Men jeg vil da samtidig understrege, at de miljøer, som jeg nævnte i mit indlæg, der synes at være underfinansieret, i hvert fald med danske midler, er ret centrale miljøer i det her, og derfor er der, som det foreligger for mig, et problem.

Under alle omstændigheder takker jeg ministeren for, at vi nu får en kortlægning, og så kan vi jo se, hvad der er behov for at gøre.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Forskningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

24) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 70:

Forslag til folketingsbeslutning om regeringsinitiativer imod valutaspekulation.

Af Jes Lunde (SF) m.fl.

(Fremsat 24/2 95).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

Regeringen er enig i baggrunden for SF's beslutningsforslag, altså i hovedmotiveringen til det, nemlig at de meget store udsving i valutakurserne er u hensigtsmæssige, og derfor er det også naturligt, at vi løbende både nationalt og internationalt drøfter, hvorledes man kan opnå mere stabile valutamarkeder.

Det er et meget vigtigt tema, og derfor er det jo så meget mere ærgerligt, at det snævre valutasamarbejde i EU blev svækket i august 1993, fordi det faktisk i hvert fald i en årrække havde bidraget til et mere stabilt valutamarked.

SF peger i B 70 på en global valutaafgift som et vigtigt bidrag til at få større stabilitet på de finansielle markeder.

Forslaget om en global valutaafgift rejser imidlertid en række spørgsmål. Kan et sådant forslag gennemføres? Og vil det i givet fald virke? Dét er jeg faktisk ked af at måtte svare nej til begge spørgsmål. Det skal dog ikke afholde os fra at tage diskussionen om, hvad vi så kunne gøre alternativt.

Selv om enkelte lande har udtrykt principiel støtte til tanken bl.a. i topmødeugen, så tror jeg, det er vanskeligt at forestille sig, at EU kunne blive enig, eller at man kunne blive enig globalt om en sådan afgift.

For at tage et lille eksempel på EU-samarbejdets vanskeligheder vil jeg nævne de drøftelser, vi har haft igennem mange år om beskatning af renteindtægter. Siden 1989 har vi drøftet muligheden for en fælles EU-minimumssats for sådanne indtægter og gensidige oplysninger om renteindtægter, uden at man har kunnet nå til enighed.

Det, der skinner tydeligt igennem, er, at medlemslandene vogter over deres suverænitet i skatte spørgsmål, og så meget mere gælder det også på globalt plan.

Men spørgsmålet vil også være, om en afgift vil have den ønskede virkning. Det er sikkert rigtigt, at afgiften måske, hvis den kunne gennemføres, ville have en reducerende virkning på antallet af transaktioner, men det er et spørgsmål, om den dermed også ville have en stabiliserende effekt på valutakurserne. Der er jo gjort nogle erfaringer med aktieomsætningsafgifter, og de viser, at de ikke kunne begrænse kursudsvingene.

Vi har desuden et informationssamfund, hvis teknik giver mulighed for, at man hurtigt kan flytte den fysiske markedsplads uden for en afgifts rækkevidde. En afgift på valutahandel kræver derfor, at der er en fuldstændig global enighed, ellers får vi jo bare – bare – frihavne for kapital, hvor der kan handles uden valutaafgift. Flytning af finansielle markeder er som bekendt ikke bare en teoretisk betragtning. For nogle år siden indførte svenskerne faktisk en høj beskatning af omsætningen af obligationerne på børsen i Stockholm, og resultatet var, at store dele af omsætningen flyttede til især London og København, og senere blev afgiften da også ophævet igen.

Argumenterne for ikke at indføre skat på valutahandel er derudover, at der vil være betydelige problemer forbundet med indførelse af en valutakontrol, som ville være nødvendig for at kunne indkræve skatten. Desværre er vi i den situation, at det ikke kan lade sig gøre at opdele kapitalbevægelser, således at man eventuelt kunne begrænse sig til kun at beskatte dem, man kunne kalde de dårlige – uden at det skal misforstås – de mere rent spekulative transaktioner i forhold til, hvad man kunne betegne som mere gode, altså de mere sagligt betonedede transaktioner.

Det vil også være svært at skelne imellem valutatransaktioner til løbende betalinger på samhandelen med omverdenen og andre finansielle transaktioner, og derfor vil konsekvensen af en skat på handel med valuta selvfølgelig også blive, at vi får en vareskat. Det kunne man sige at vi har på så mange andre områder også i form af moms og punktafgifter osv., men dér har vi jo også bygget et kontrolsystem op, der skal kunne indkræve den type afgifter.

Man kan også sætte spørgsmålstejn ved, om en vareskat på international handel er hensigtsmæssig – nu tænker jeg specielt på udviklingslandene – for man vil jo ikke kunne fritage udviklingslandene for en afgift. Så ville man straks have gennemhullet systemet med afgiften.